

Uitwerking

‘Wie naar het zwaard grijpt, zal door het zwaard omkomen’

Gert Kwakkel

In het Nieuwe Testament verbiedt Jezus zijn leerlingen geweld te gebruiken. Maar kun je daarmee wel uit de voeten in de praktijk? Is geweldloosheid echt te realiseren?

Jezus zegt: ‘Heb je vijanden lief en bid voor wie jullie vervolgen’ (Mat. 5:44). Dat klinkt heel anders dan de gebeden om wraak in de psalmen. ‘Gelukkig hij die jouw kinderen grijpt en op de rotsen verplettert’ (Ps. 137:9). Dat kun je toch niet meer zingen! Gaapt er op dit punt niet een diepe kloof tussen Oude en Nieuwe Testament?

Geweld in het Nieuwe Testament

In de Bergrede roept Jezus zijn leerlingen op zich niet te verzetten tegen wie hun kwaad doen. Als iemand je op de rechterwang slaat, moet je hem ook de linkerwang toekeren (Mat. 5:39). Toen Jezus gevangengenomen werd, greep één van de leerlingen naar zijn zwaard. Jezus beval hem het zwaard terug te steken op zijn plaats. ‘Want wie naar het zwaard grijpt, zal door het zwaard omkomen’ (Mat. 26:51-52).

De apostel Paulus leert zijn lezers hetzelfde. ‘Vergeld geen kwaad met kwaad.’ ‘Neem geen wraak, geliefde broeders en zusters, maar laat God uw wreker zijn.’ ‘Overwin het kwade door het goede’ (Rom. 12:17, 19, 21).

Jezus en zijn apostelen verbieden de christenen geweld te gebruiken. De conclusie ligt voor de hand: in het Nieuwe Testament vind je veel minder geweld dan in het Oude.

Toch is het verschil minder groot dan het lijkt. In Lucas 13:1-3 waarschuwt Jezus mensen die zich niet willen bekeren. Zij zullen op dezelfde manier omkomen als de Galileeërs die Pilatus gedood had. Pilatus had zelfs hun bloed vermengd met hun offers. In Lucas 19:27 vergelijkt Jezus Zichzelf met een man die tegen de zin van zijn vijanden koning werd. Hij laat die man zeggen: ‘En die vijanden van mij die niet wilden dat ik koning over hen werd, breng hen hier en dood ze voor mijn ogen.’ Jezus dreigt zelfs met eeuwige straffen in de hel, ‘waar de wormen blijven knagen en het vuur niet dooft’ (Mar. 9:48).

Zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament stuit je op geweld

Ananias en Saffira moesten hun bedrog met de dood bekopen (Hand. 5:1-12). Koning Herodes weigerde God de verschuldigde eer te bewijzen. Een engel van de Heer velde hem. Door de wormen aangevreten blies Herodes de laatste adem uit (Hand. 12:23). De brief aan de Hebreëën herinnert eraan dat onze God een verterend vuur is (Heb. 12:29). Dat staat niet alleen in het Oude Testament (Deut. 4:24), maar ook in het Nieuwe. Is het Nieuwe Testament zachter en liever dan het Oude? Wie dat denkt moet de Openbaring aan Johannes maar eens lezen. God toont Johannes de verschrikkelijke straffen waarmee Hij de wereld zal slaan. Zijn woede brengt een grote stroom bloed voort. Die stroom is driehonderd kilometer lang en zo hoog als het bit van een paard (Op. 14:20; zie verder Op. 6:4, 8; 9:5-6, 15, 18; 11:13; 16; 19:11-21). Waar in het Oude Testament vind je zoveel bloed?

De kruisdood van Jezus was buitengewoon wreed en gewelddadig

De grote verandering

Zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament stuit je op geweld. In het Nieuwe Testament is het niet minder erg dan in het Oude. Toch is er verschil. De reden daarvan is niet dat God een ander iemand geworden zou zijn. De reden is dat Jezus Christus gekomen is en zijn werk heeft gedaan.

De kruisdood van Jezus was buitengewoon wreed en gewelddadig. Maar het ergste was dat God de Vader Zich tegen Hem keerde, met al zijn woede. Jezus moest de last dragen van de Godverlatenheid. Dat was voor Hem erger dan al het andere. God richtte het allerergste geweld op zijn eigen Zoon. In zijn Zoon trok Hij het naar Zichzelf toe. Hij liet hem de dood sterven die ons verdiende loon was.

Op de zonde moest de dood volgen. De slang moest bijten in de hiel van de nakomeling van de vrouw. Er was geen andere weg naar leven en redding. Jezus Christus is die weg voor ons gegaan.

Daardoor staan wij nu heel anders in de wereld dan de Israëlieten van het Oude Testament. Nu is het de tijd om het goede nieuws van Gods geweld tegen Jezus te verkondigen. Iedereen moet het horen: bij Hem kun je ontsnappen aan de dood.

Christus heeft de straf gedragen. Daarom kan de christelijke kerk niet optreden met het zwaard of met geweld. Dat zou haar eigen verkondiging ondermijnen. De boodschap luidt nu: erken je eigen dood en zoek het leven bij Gods Zoon. Als je dat doet, verlost God je van al zijn straffen. Als je dat niet doet, blijf je dood. En dat zul je ook merken wanneer Jezus terugkomt. Dan krijg je alsnog te maken met Gods geweld.

Gemeente en overheid

Het volk Israël moest regelmatig naar het zwaard grijpen. De christelijke kerk mag dat niet. Zij moet het evangelie verkondigen, zonder geweld.

In de oudtestamentische tijd was Israël zowel de gemeente van God als een staat. Nu leeft de gemeente van Christus verspreid over alle landen. Zij heeft niet zelf een leger waarmee zij zich verdedigen kan. Het zwaard is niet aan haar gegeven, maar aan de overheid.

Het geweld van dat zwaard is nog steeds hard nodig. In West-Europa verloopt het leven op dit moment vrij ordelijk. De overheid beschermt de burgers. In deze wereld is dat eerder uitzondering dan regel. Je hoeft niet zo ver te reizen om in andere omstandigheden terecht te komen. Denk alleen maar aan het geweld in voormalig Joegoslavië, enkele jaren geleden.

In West-Europa is het niet zo moeilijk om te pleiten voor geweldloosheid. Zodra je even verder kijkt, zie je hoe onrealistisch dat is. Er gebeurt kwaad in deze wereld dat alleen met geweld ingedamd kan worden. Niemand kan trots zijn op dat onmisbare geweld. Het moet iedereen tot inkeer brengen. Het laat ons zien hoe ver ons kwaad kan gaan. Maar wat is het goed dat er ingegrepen wordt. Anders zouden mensen als Hitler altijd ongestraft hun gang kunnen gaan. Daar wordt de wereld echt niet beter van. Jezus ontnemt zijn gemeente het zwaard. Gelukkig geeft Hij het wel aan de overheid (Rom. 13:1- 7). Aan haar vertrouwt God het geweld toe. Daarom moet je als christen het daar laten liggen. Niet omdat de overheid het altijd goed doet. Maar omdat God de taken zo verdeeld heeft.

Ieder zijn wapen

Jezus heeft het geweld van het zwaard nog niet voorgoed uit de wereld gebannen. Hij zegt tegen zijn leerlingen: 'Wie naar het zwaard grijpt, zal door het zwaard omkomen.' Inderdaad, Jezus

pakt zijn leerlingen het zwaard af. Maar daarmee is het zwaard nog niet verdwenen. Anders had Jezus nooit kunnen zeggen: ‘... die zal door het zwaard omkomen.’ Hij waarschuwt zijn leerlingen voor de gewelddadige gevolgen van een greep naar het zwaard. En Hij legt het zwaard in andere handen, namelijk die van God en de overheid.

Onrecht blijft christenen en andere mensen treffen. Het kan zo erg zijn dat optreden met geweld noodzakelijk is. Het belangrijkste wapen van de christelijke kerk is dan het gebed. Allereerst het gebed voor de overheid. Je vraagt of God haar wil helpen haar taak trouw te vervullen.

Vervolgens ook een gebed om Gods ingrijpen. Hij heeft beloofd het onrecht te straffen. Hij zal het van de aarde laten verdwijnen. Juist als je de wraak aan Hem overlaat, mag je Hem vragen die belofte spoedig te vervullen (zie Op. 6:9-11; zie ook art. 37 NGB). God zelf zal nog één keer ingrijpen met groot geweld. Zo zal Hij het kwaad voorgoed uitroeien en alles recht zetten. Pas dan komt er een nieuwe aarde zonder geweld.

Gebeden om wraak in de psalmen

Psalm 137 eindigt met een huiveringwekkend vloekwoord:

‘Babel, weldra word je verwoest.

Gelukkig hij die wraak zal nemen en jou doet wat jij ons hebt gedaan.

Gelukkig hij die jouw kinderen grijpt en op de rotsen verplettert.’

Hier zijn kinderen van God aan het woord voor wie Jeruzalem boven alles gaat (5-6). Jeruzalem was de stad van de tempel. Het was de plek waar God zijn verlossingswerk zichtbaar maakte.

Babyloniërs en Edomieten wilden die plek voorgoed vernietigen (7). Van hen mocht Gods verlossingswerk van de aarde verdwijnen. Daarom moeten zij zelf verdwijnen, samen met hun kinderen. Want de kinderen van vandaag gaan morgen verder met het werk van hun vaders. Als je dat beseft, is het iets minder moeilijk Psalm 137 te zingen.

Zie hierover verder:

G. Kwakkel en B. Vuijk, *Gods liedboek voor zijn volk*, De Vuurbaak Barneveld, 1988, p. 47-52.

H.G.L. Peels, *Wie is als Gij?*, tweede druk, Boekencentrum Zoetermeer, 2007, p. 89-104.

H.J. Room, ‘Zou ik niet haten, Here, wie U haten’, in: *Wegwijs*, jaargang 48 nr. 12 (december 1994), p. 295-298.

Verwerking

- 1 Psalm 104 is een machtig loflied. De berijming noemt als laatste reden om God te loven: ‘De aarde wordt van alle zondaars rein, de goddelozen zullen niet meer zijn’ (Ps. 104:10 berijmd). Hoe vind je het om dat te zingen? Kun je er echt blij mee zijn?

Werkvorm: carrouselgesprek

- Zet stoelen tegenover elkaar.
- Ga over deze vraag in gesprek met degene die tegenover je zit.
- Schuif na twee minuten allemaal een plaats naar links op en ga weer in gesprek.
- Doe dit tot je weer tegenover de persoon zit met wie je begonnen bent.
- Schrijf op een vel papier of een bord kernwoorden uit het gesprek.
- Bespreek daarna alles in de grote groep.

- 2 Stelling: Als God geen geweld zou gebruiken, zou de wereld nog veel gewelddadiger zijn.

Werkvorm: driehoeksdiscussie

- Schrijf de stelling op een bord of groot vel papier.
- Hang in drie hoeken één vel papier met 'ja' – 'nee' – 'weet niet'.
- Lees de stelling voor en laat iedereen reageren door te gaan zitten of staan in een van de hoeken. Zo ontstaan er drie groepen.
- Elke groep gaat in de hoek de argumenten voor de stelling schrijven.
- Daarna gaan de 'hoeken' met elkaar in gesprek. Van mening veranderen is letterlijk van plaats veranderen.

- 3 Bij de opvoeding van kinderen valt soms een klap. De Bijbel doet daar niet moeilijk over zolang de ouders maar maat weten te houden (zie bijv. Spr. 19:18-19; Heb. 12:5-11). Tegelijk weten wij van mishandeling en geweld binnen gezinnen. Hoe ga je daarmee om? Als christelijke ouder wil je je door de Bijbel laten leren. Hoe ga je dan met wijsheid te werk? Zie hierover ook het artikel van ds. M. van Veelen in *WegWijs* van januari/februari 2009, p. 8-9.

Werkvorm: schrijfronde

- Verdeel de groep in groepjes van 3-4 personen.
- Ieder schrijft op een vel papier zijn/haar reactie op deze vragen (3 à 4 min.).
- Vervolgens geeft ieder het papier door naar links.
- Lees wat de ander heeft geschreven en schrijf daar een reactie op (3 à 4 min.).
- Herhaal dit tot ieder zijn eigen werk terug heeft.
- Bespreek één voor één de resultaten van de schrijfronde.
- Zorg er met elkaar voor dat in de beschikbare tijd alle papieren besproken worden.

Literatuur:

G. Kwakkel, 'Goddelijk geweld en het kruis', in: *De Reformatie*, jaargang. 82 (2006-2007), p. 457-459 (ook te raadplegen via www.dereformatie.nl).